

FOREDRAG ONSDAG 15. FEBRUAR 2012

LEDERLØNNINGENE I TAKET – KAPITALISMENS UNDERGANG?

Arne Jon Isachsen, Handelshøyskolen BI

BI

Hva er kapitalisme?

Eierne av kapitalen bestemmer

Eierne av kapitalen får det som er igjen

Gir incentiv til effektiv utnyttelse av ressursene

Hva er det sentrale i en markedsøkonomi?

Alternative produsenter eller leverandører

Den enkelte kan bli valgt bort. Må skjerpe seg

Eiendomsrett klart definert og håndhevet

Konkurs en viktig mekanisme

Tre gode grunner for en kapitalistisk markedsøkonomi:

- Den enkelte kan velge fritt
- God utnyttelse av ressursene
- Kontinuerlige omstillinger (creative destruction)

MEN:

Inntektsfordelingen blitt skjevere.

- Globalisering
- Ny teknologi
- Økonomisk politikk

Skaper reaksjoner:

- Occupy Wall Street – den ene prosenten mot de 99 andre
- Ledere i USA – tjener på en dag som andre tjener på ett år

James A. Skinner, sjef i McDonald's. 17,5 million dollar (2009)
Startlønn i kassa, 7,25 dollar per time, 18.850 dollar på ett år.
Sjefen tjener 933 ganger mer

Kan gjøre noe med dette – skatter og avgifter

"Taxes are what we pay for a civilized society"
(Oliver Wendell Holmes)

Krever solidaritet – at vi alle er i samme båt
Store forskjeller mellom land her, tror jeg

Bonus

Poeng å få de ansatte til å te seg slik at eierne tjener mest mulig

MEN: Utilsiktede effekter

Tar mye risiko – bonus basert på årets resultat

Kortsiktig fokus på aksjekurs

Greenspan erkjenner i ettertid at han tok feil

Trodd at eierne (aksjonærene) ville ta vare på sine interesser.

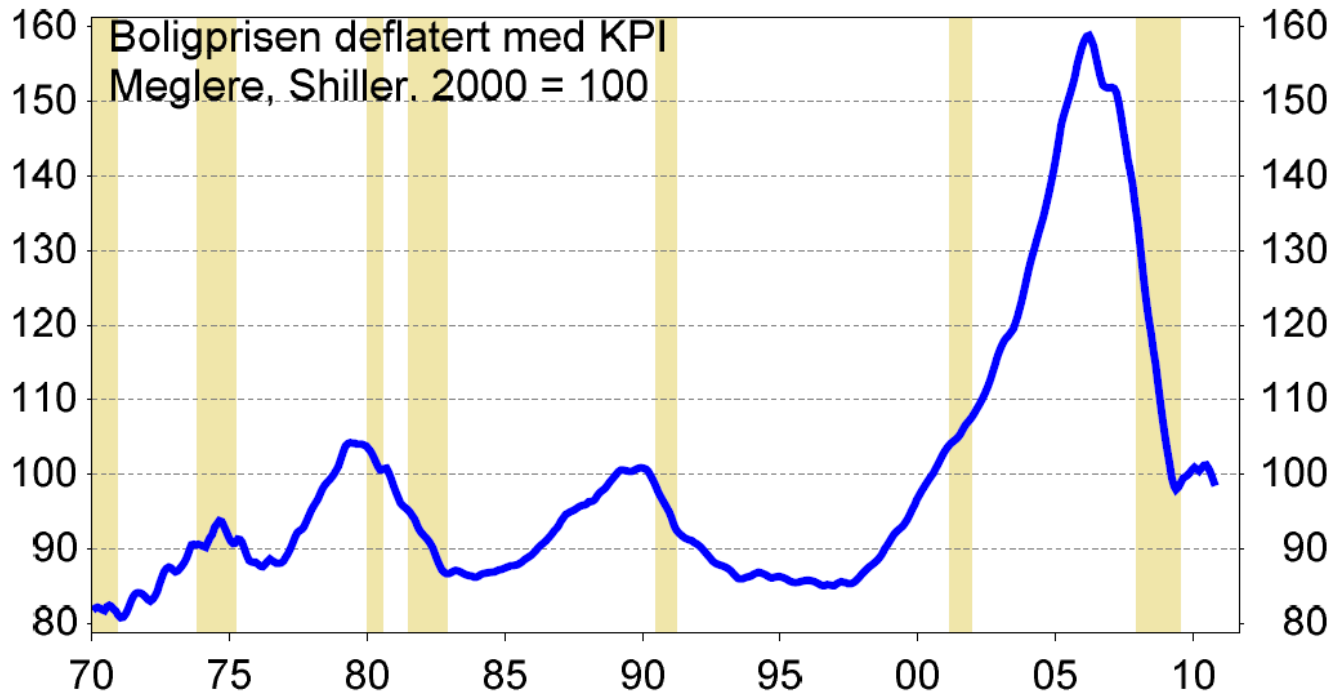
Fikk ”subprime crisis”, pga manglende reguleringer

Andre incentiver

Størst mulig markedsandel, kfr. norske bankkrisen

USA Realpris på bolig

Source: EcoWin, First Securities

Kilde: First

Den enkeltes reaksjon på bonuser etc.

Folk flest er opptatt av tre ting

- Kronene i lønningsposen:
- Å bli sett og å bli satt pris på
- Hvor mye man tjener sammenlignet med andre

Hvordan virker bonus etc. på slike ting?

- Hvem sammenligner jeg meg med?
- Hvilke forventninger har jeg?
- Det relative betyr mye

Bra system i Norge

Stor grad av solidaritet

Folk opplever at de får noe igjen for skattepengene

Fleksibelt arbeidsmarked

Tar vare på den enkelte, men ikke på foretaket

Utfordring – de som snylter på systemet.

Evig kamp på dette punktet

Lederens betydning

For 40 år siden, NSB topp, Vinmonopolet bønn
Nå er det motsatt. Hva kommer det av?
Begge er statlige monopoler

Vinmonopolet:

- Gjøre oss fortjent til folkets støtte
- Skal være Norges ledende faghandelskjede

NSB

- Hovedmål å skape verdier for eier og samfunn, gjennom å sørge for effektiv, tilgjengelig, sikker og miljøvennlig transport av personer og gods.

I hvilken bedrift er det lettest å vite hva som forventes?

Vinmonopolets styringspyramide

- en oppsummering av vår selskapsstrategi

